

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-206/19 - 1

Asia C-206/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

5.3.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Administratīvā rajona tiesa (alueellinen hallintotuomioistuin, Latvia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

28.2.2019

Kantaja:

SIA KOB

Vastaaja:

Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija
(Hallinnollisia muutoksenhakuja ratkaiseva Madonan kunnan
lautakunta)

[– –]

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

RĪGAS TIESU NAMS (alueellinen hallintotuomioistuin, Rigan
istuntopaikka)

PÄÄTÖS

Riika, 28. helmikuuta 2019

Administratīvā rajona tiesa [– –]

[Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen kokoonpano] [– –]

Tutkittuaan kirjallisessa menettelyssä Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijan (Hallinnollisia muutoksenhakuja ratkaiseva Madonan kunnan lautakunta) – – 6.4.2018 tekemän päätöksen nro 5/2018 lainvastaiseksi toteamista vaativan SIA KOB tekemän muutoksenhaun

Toteaa seuraavaa:

Tosiseikat

[1] Kantaja, SIA KOB, on Latvian tasavallassa rekisteröity yhtiö, jonka liiketoimintana on viljakasvien (pl. riisin), palkokasvien ja öljysiemenkasvien viljely. Kantajan hallituksen ainoa jäsen, jolla on oikeus edustaa yhtiötä yksin, on Saksan liittotasavallan kansalainen VP. Kantajan osakkaat, kyseisen yhtiön osuuksien haltijat, ovat kolme Latvian tasavallassa rekisteröityä pääomayhtiötä: SIA FLAXAN 1, SIA RSSK ja SIA SARE 1, joiden osakkaat ovat Saksan liittotasavallan kansalaisia. SIA KOB -yhtiön tosiasialliset edunsaajat ovat Saksan liittotasavallan kansalaiset VP ja ZT.

10.1.2018 SIA KOB teki kiinteistökauppasopimuksen, jonka tarkoituksena oli 8,10 hehtaarin maa-alueen hankkiminen.

Maaseutualueiden maan yksityistämisestä annetun lain (likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos”) ja maatalousmaita koskevista oikeustoimista 2.12.2014 annetun ministerineuvoston asetuksen nro 748 (Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumu Nr.748 „Noteikumi par darījumiem ar lauksaimniecības zemi”) säännösten mukaan ostajan on esitettävä paikallishallinnolle tällaista oikeustointa koskeva hakemus, jossa se pyytää lupaa maa-alueen omistusoikeuden hankkimiseen, 30 päivän kuluessa sopimuksentekopäivästä ja toimitettava kaikki tarvittavat asiakirjat.

Kantajan hakemuksen tutkittuaan Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija epāsi [– –] 6.4.2018 antamallaan päätöksellä SIA KOB -yhtiöltä mahdollisuuden hankkia maatalousmaa omistukseensa.

Tämä epääminen perustui siihen, että kantaja ei ollut esittänyt unionin kansalaisen rekisteröintitodistusta eikä asiakirjaa, joka osoittaa, että kielitaito virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2, joita maaseutualueiden maan yksityistämisestä annetun lain 28.¹ §:n ensimmäisen momentin 2 kohdan f alakohdassa edellytetään.

Tämän epäämisen johdosta kantaja nosti Administratīvā rajona tiesassa kanteen, jossa se vaati ensimmäiseksi, että toteutetaan sille edullinen hallinnollinen toimi, toisin sanoen tehdään päätös, jolla SIA KOB -yhtiölle annetaan lupa hankkia maatalousmaa omistukseensa, ja toiseksi, että todetaan, että Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijan [– –] 6.4.2018 tekemä päätös on lainvastainen.

Kyseisen tuomioistuimen kanteessaan SIA KOB väittää, että on olemassa ristiriita yhtäältä kansainvälisten määräysten ja säännösten, jotka sisältyvät Euroopan

unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 18, 49 ja 63 artiklaan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 45 artiklaan, ja toisaalta Latvian kansallisen lainsäädännön säännösten, jotka sisältyvät maaseutualueiden maan yksityistämisestä annetun lain 28.¹ §:n ensimmäisen momentin 2 kohdan f alakohtaan, välillä. Kantajan mukaan tästä aiheutuu kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Vastaaja [– –] vastustaa näitä vaatimuksia ja väittää, että SEUT 345 artiklassa määrätään, että Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyllä sopimuksella ei mitenkään puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin, minkä johdosta jäsenvaltioilla on oikeus säätää kansallisessa lainsäädännössään omistusoikeusjärjestelmistä, joihin sisältyy maatalousmaiden omistusoikeuden hankintaa rajoittavien toimenpiteiden toteuttaminen lainsäätäjän asettaman, erityisesti ensisijaisia yleisiä etuja ajavan tavoitteen saavuttamiseksi. Vastaajan mukaan nämä rajoitukset ovat oikeasuhteisia eikä kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisen oikeuden määräysten ja säännösten välillä ole mitään ristiriitaa.

Sovellettavat oikeussäännöt

Euroopan unionin oikeus

[2] SEUT 18 artiklan mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä perussopimusten soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten erityismääräysten soveltamista.

SEUT 49 artiklassa kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Myös kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei pääomia koskevan luvun määräyksistä muuta johdu, sijoittautumisvapautteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia.

SEUT 63 artiklan 1 kohdassa määrätään, että tämän luvun määräysten mukaisesti kiellettyjä ovat kaikki rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.

Samanaikaisesti SEUT 345 artiklassa määrätään, että perussopimuksilla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin.

Latvian lainsäädäntö

[3] Maaseutualueiden maan yksityistämisestä annetun lain 28.¹ §:n ensimmäisen momentin 2 kohdassa säädetään, että ”tämän lain 28 §:n ensimmäisessä

momentissa tarkoitetut oikeustoimen osapuolet voivat hankkia omistukseensa sekä maatalousmaita että maita, joiden vallitsevana maankäyttöluokkana on maatalouskäyttö — mikä määritellään vertaamalla tähän käyttöluokkaan osoitettua pinta-alaa oikeustoimen kohteena olevien muihin käyttöluokkiin kuuluvien pinta-alojen summaan tai oikeustoimen kohteena olevan yksittäisen palstan pinta-alaan — sekä osuuden yhteisomistuksessa olevasta tällaisesta maasta (jäljempänä maatalousmaat), [jos nämä ovat] oikeushenkilöitä, joiden osalla täytyvät kaikki seuraavat edellytykset:

b) ne todistavat kirjallisesti, että jos maille on maksettu suoria tukia edellisenä tai kuluvan vuonna, maiden käyttö maataloustoimintaan alkaa vuoden määräajan kuluessa niiden hankkimisesta alkaen, taaten sen jatkuvuuden, ja jos maille ei ole maksettu suoria tukia edellisenä tai kuluvana vuonna, kolmen vuoden määräajan kuluessa, taaten sen jatkuvuuden;

d) ne voivat osoittaa tosiasialliset edunsaajat ja todistaa, että kaikki tosiasialliset edunsaajat ovat henkilöitä, joiden osalla täytyvät tämän lain 28 §:n ensimmäisen momentin 1 kohdassa mainitut ominaisuudet;

e) niiden verovelan yhteismäärä Latviassa tai jäsenvaltiossa, johon ne ovat sijoittautuneet, ei ylitä 150 euroa.

f) tapauksissa, joissa osakas tai osakkaat, jotka yhdessä edustavat yli puolta yhtiön äänioikeutetuista osakkeista, ja kaikki henkilöt, joilla on oikeus edustaa yhtiötä, ovat muiden Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenvaltioiden tai Sveitsin valaliiton kansalaisia, näillä on unionin kansalaisen rekisteröintitodistus ja asiakirja, joka osoittaa, että heidän kielitaitonsa virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2.”

Näin ollen voidakseen hankkia maatalousmaita omistukseensa oikeushenkilön, jonka omistajat ja edustajat ovat muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisia, on esitettävä näitä koskeva unionin kansalaisen rekisteröintitodistus ja asiakirja, joka osoittaa, että näiden kielitaito virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2.

SIA KOB -yhtiötä edustamaan valtuutettu henkilö on sen hallituksen jäsen VP, joka on Saksan liittotasavallan kansalainen. Hänen, sekä SIA KOB -yhtiön osakkaan tai osakkaiden, jotka yhdessä edustavat kyseisessä yhtiössä yli puolta äänioikeutetuista osakkeista, — jotka käsiteltävässä asiassa ovat myös Saksan liittotasavallan kansalaisia, — on esitettävä unionin kansalaisen rekisteröintitodistus ja asiakirja, joka osoittaa, että heidän kielitaitonsa virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2.

Menettelystä unionin kansalaisen rekisteröintitodistuksen saamiseksi on säädetty unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä Latvian tasavaltaan tuleminen ja siellä oleskelemisen menettelyistä 30.8.2011 annetussa ministerineuvoston asetuksessa nro 675 (Ministru Kabineta 2011.gada 30.augusta noteikums Nr.675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas

Latvijas Republikā”). Tämän asetuksen 25 §:n mukaan siinä tapauksessa, että unionin kansalainen haluaa oleskella Latvian tasavallassa pidempään kuin kolme kuukautta, joiden lasketaan alkavan hänen ensimmäisestä maahantulopäivästään, hänen on rekisteröidyttävä [Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldessa (Latvian sisäministeriön kansalaisuus- ja maahanmuuttovirasto)], ja saatava rekisteröitymistodistus.

Näin ollen yli puolta SIA KOB -yhtiön äänioikeutetuista osakkeista yhdessä edustavat kantajan osakkaat ja kaikki henkilöt, joilla on oikeus edustaa tätä yritystä, voivat saada unionin kansalaisen rekisteröintitodistuksen, jos kun he haluavat oleskella Latvian tasavallassa pidempään kuin kolme kuukautta.

Virallisen kielen vähintään B2-tasoinen osaaminen puolestaan merkitsee virallisen kielen osaamisen tasosta, ammatillisen toiminnan harjoittamiseksi tai tehtävien hoitamiseksi edellytetyn virallisen kielen osaamisen testaamisen menettelyistä, pysyvän oleskeluluvan saamisesta ja Euroopan unionissa pitkään oleskelleen aseman saamisesta sekä virallisen kielen kielitaitokokeen suorittamisesta valtiolle maksettavasta maksusta 7.7.2009 annetun ministerineuvoston asetuksen nro 733 (Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi”) 17.4 §:n mukaan, että henkilö pystyy puhumaan kotiin ja työelämään liittyvistä kysymyksistä, esittämään ja perustelemaan selvästi näkemyksensä, lukemaan ja ymmärtämään erisisältöisiä tekstejä, kirjoittamaan työelämässä tarvittavia asiakirjoja (esimerkiksi todistuksia, selontekoja, pöytäkirjoja, raportteja ja ilmoituksia) sekä laajoja tekstejä henkilökohtaisista ja työhön liittyvistä kysymyksistä ja käsittämään ja ymmärtämään eri aiheista luonnollisella nopeudella tuotettuja suullisia tekstejä.

Perustelut sille, että Euroopan unionin lainsäädännön tulkinnasta vallitsee epävarmuutta

[4] Sijoittautumisvapaus, joka tunnustetaan SEUT 49 artiklassa jäsenvaltioiden kansalaisille, merkitsee heidän kannaltaan oikeutta ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeutta perustaa ja johtaa yrityksiä niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen omia kansalaisia. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 49 artiklan tarkoituksena on siten varmistaa se, että kaikkia jäsenvaltion kansalaisia, jotka sijoittautuvat toisen jäsenvaltion alueelle harjoittaakseen siellä itsenäistä ammattia, kohdellaan samalla tavoin kuin kyseisen toisen jäsenvaltion kansalaisia, ja siinä kielletään sijoittautumisvapauteen kohdistuvana rajoituksena kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä, joka seuraa jäsenvaltion lainsäädännöstä (ks. mm. tuomio komissio v. Ranska, 270/83, EU:C:1986:37, 14 kohta ja tuomio komissio v. Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, 80 kohta).

Vaikka SEUT 345 artiklassa, johon vastaaja [– –] on huomautuksissaan viitannut, ilmaistaan periaate perussopimusten neutraalisuudesta jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin nähden, kyseinen määräys ei kuitenkaan merkitse sitä, etteivät EUT-sopimuksen perustavanlaatuiset säännöt koskisi jäsenvaltioissa sovellettavia omistusoikeusjärjestelmiä [tuomio 22.10.2013, Essent ym., C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, 29 ja 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja lausunto 2/15 (Singaporen kanssa tehty vapaakauppasopimus), 16.5.2017, EU:C:2017:376, 107 kohta].

Vaikka kyseisellä määräyksellä ei kyseenalaisteta jäsenvaltioiden vapautta säätää kiinteän omaisuuden hankintaa koskevasta järjestelmästä, jolla otetaan käyttöön erityisiä toimia, jotka koskevat maa- ja metsätalousmaahan liittyviä oikeustoimia, tällaiseen järjestelmään sovelletaan kuitenkin erityisesti syrjintäkieltoa, sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia sääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 23.9.2003, Ospelt ja Schlösle Weissenberg, C-452/01, EU:C:2003:493, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

18.10.2017 julkaistiin Euroopan komission tulkitseva tiedonanto maatalousmaan hankinnasta ja Euroopan unionin oikeudesta (2017/C 350/05). Komission tiedonannon 2 kohdan a alakohdassa todetaan, että oikeus hankkia, käyttää tai omistaa maata sisältyy SEUT 63 artiklaan, jossa kielletään kaikki jäsenvaltioiden välisten pääomaliikkeiden rajoitukset.

Kyseisen komission tiedonannon 3 kohdan a alakohdassa puolestaan viitataan maatalousmaan erityisluonteeseen. Komission tiedonannossa todetaan, että unionin tuomioistuin on tunnustanut maatalousmaan erityisluonteen ja maatalouskiinteistöjen hankintaa koskevissa ratkaisuissaan yksilöinyt useita seuraavassa lueteltuja julkisen politiikan tavoitteita, jotka periaatteessa oikeuttavat maatalousmaahan kohdistuville investoinneille asetettavat rajoitukset: maatalousmaan perinteisen viljelymuodon säilyttäminen omistusviljelyn avulla ja sen varmistaminen, että nimenomaan maatalojen omistajat asuvat ensisijaisesti maataloillaan ja harjoittavat niillä maataloutta, pysyvän viljelijäväestön säilyttäminen ja saatavilla olevan maan järkevä käyttö torjumalla maankäyttöön kohdistuvia paineita; tilakoon kasvattaminen niin, että tilat ovat taloudellisesti kannattavia maalla keinottelun ehkäisemiseksi; viljelijäväestöjen säilyttäminen, maanomistuksen jakautumisen säilyttäminen, joka mahdollistaa elinkelpoisten maatalojen kehittymisen sekä viheralueiden ja maaseudun hallinnoinnin, saatavilla olevan maan järkevä käyttö torjumalla maankäyttöön kohdistuvia paineita, luonnontuhojen ehkäiseminen sekä elinkelpoisen maatalouden tukeminen ja kehittäminen sosiaalisuunnitteluun ja maankäytön suunnitteluun liittyvien näkökohtien pohjalta (tähän sisältyy se, että maatalouskäyttöön otettujen alueiden käyttötarkoitusta ei muuteta ja että niiden käyttöä tähän tarkoitukseen jatketaan asianmukaisin edellytyksin).

Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on epävarma maaseutualueiden maan yksityistämisestä annetun lain 28.¹ §:n ensimmäisen momentin 2 kohdan f alakohdan, jossa säädetään, että voidakseen hankkia

maatalousmaiden omistusoikeuden oikeushenkilöiden, joiden omistajat ja edustajat ovat muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisia, on esitettävä näitä koskeva unionin kansalaisen rekisteröintitodistus ja asiakirja, joka osoittaa, että näiden kielitaito virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2, soveltamisesta.

On siis [– –] esitettävä kysymys unionin tuomioistuimelle. On myös [– –] lykättävä asian käsittelyä siihen asti, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin antaa ennakkoratkaisumenettelyssä päätöksen.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan mukaisesti Administratīvā rajona tiesa [– –]

päättää

esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

Onko unionin oikeus ja erityisesti SEUT 18, SEUT 49 ja SEUT 63 artikla esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytetään, että jotta oikeushenkilöt voivat hankkia maatalousmaiden omistusoikeuden tapauksissa, joissa osakas tai osakkaat, jotka yhdessä edustavat yli puolta yhtiön äänioikeutetuista osakkeista, ja kaikki henkilöt, joilla on oikeus edustaa yhtiötä, ovat muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisia, kyseiset oikeushenkilöt esittävät näitä koskevan unionin kansalaisen rekisteröintitodistuksen ja asiakirjan, joka osoittaa, että näiden kielitaito virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2?

Administratīvā rajona tiesa lykkää hallinto-oikeudellisen riita-asian **käsittelyä** siihen asti, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin antaa ratkaisun.

Tästä päätöksestä ei voi valittaa.

[– –]